

Прирачник за пополнување на ЕСГ прашалник

Содржина

Вовед.....	3
Цел на ESG прашалникот	3
Структура на прирачникот	3
Како да го користите овој прирачник	3
I.1. Информации за компанијата	4
I.2 Информации за ESG стратегија, политика и усогласеност со релевантната легислатива	4
I. 3. Друго.....	6
Важноста на сегментот за животната средина (E) во прашалникот за ESG	7
II. Еколошки фактори («E»).....	8
II. 1. Климатски промени (емисии на стакленички гасови)	8
II. 2. Енергетска ефикасност	12
II. 3. Потрошувачка на вода	13
II. 4. Превенција од загадување	13
II. 5. Циркуларна економија/управување со отпад.....	14
II. 6. Биодиверзитет и здрав екосистем	15
II. 7. Еколошки ризици	16
Важноста на општествениот сегмент (S) во ESG прашалникот	18
III. Општествени фактори («S»)	19
III. 1. Општо	19
III. 2. Влијание на заедницата/општеството	21
III. 3. Односи помеѓу вработените и работодавецот – работни стандарди и човекови права во корпоративниот сектор	23
III. 4. Релации со клиенти и добавувачи.....	26
Важноста на управувачкиот сегмент (G) во ESG прашалникот.....	27
IV. 1. Етички аспекти на управување	28
IV. 2. Стратегија и управување со ризик.....	29
IV. 3. Диверзитет и надзорни одбори	30

Вовед

Овој прирачник е дизајниран да ги води компаниите низ процесот на пополнување на ESG прашалникот, кој е суштинска алатка за оценување и известување за практиките и перформансите на вашата компанија во однос на одржливоста.

Цел на ESG прашалникот

Целта на ESG прашалникот е да обезбеди сеопфатен преглед на напорите на вашата компанија во управувањето со еколошките, социјалните и управувачките прашања. Со пополнувањето на овој прашалник вашата компанија ќе може да:

- **ги идентификува и да управува со ESG ризиците и можностите** – разбирањето на вашите ESG перформанси помага за намалување на ризиците и искористување на можностите што можат да ја подобрат долгорочната одржливост и профитабилност на вашата компанија;
- **ги подобри транспарентноста и одговорноста** – известувањето за ESG практиките ја покажува вашата посветеност на одржливоста и одговорното деловно работење, што може да ја зголеми довербата кај засегнатите страни, вклучувајќи ги инвеститорите, клиентите и вработените.

Структура на прирачникот

Овој прирачник е поделен на неколку дела и секој одговара на различни делови од ESG прашалникот:

1. **Информации за компанијата:** Основни детали за вашата компанија, вклучувајќи и контакт-информации и индустриска класификација.
2. **ESG стратегија и политики:** Информации за ESG стратегиите, политиките и усогласеноста со релевантната легислатива на вашата компанија.
3. **Еколошки практики:** Детали за еколошките управувачки практики на вашата компанија, вклучувајќи употреба на енергија, емисии и управување со отпад.
4. **Социјални практики:** Информации за социјалните иницијативи на вашата компанија, како што се благосостојбата на вработените, ангажманот во заедницата и политиките за различност.
5. **Управувачки практики:** Детали за управувачките структури на вашата компанија, вклучувајќи состав на одборот, управување со ризици и етички практики.

Како да го користите овој прирачник

Секој дел од прирачникот обезбедува инструкции „чекор по чекор“ за тоа како да одговорите на прашањата во ESG прашалникот. Ве охрабруваме да го користите овој прирачник како референција во текот на процесот на пополнување на ESG прашалникот.

I.1. Информации за компанијата

Прашањата од I.1.1 до I.1.8 и I.1.10 автоматски се пополнуваат со внес на матичниот број на правното лице, согласно податоците за правното лице достапни во Централниот регистар на Република Северна Македонија.

- (I.1.9) *Лице за контакт за ESG (име и презиме, е-адреса, мобилен телефон)*
Се наведуваат податоците на лицето за контакт задолжено за ESG во правното лице или лицето што го пополнило прашалникот.
- (I.1.10) *Шифра на дејност (НКД – Национална класификација на дејностите) на основната активност/основниот извор на приход на компанијата:*
Автоматски се пополнува статистичката дејност согласно важечка тековна состојба од изводот од Централен регистар
- (I.1.11) *Дали компанијата има ESG рејтинг од соодветна рејтинг-агенција?*
Избор од понудени одговори Да/Не. Се однесува на изготвен ESG рејтинг од соодветна рејтинг агенција.
- (I.1.12) *Доколку одговорот е „Да“, кој е називот на рејтинг-агенцијата?*
Избор од понудени одговори на агенции што изготвуваат ESG рејтинг. Изготвениот рејтинг треба да се прикачи во апликацијата.
- (I.1.13) *Датум на стекнување ESG рејтинг и оцена на рејтингот.*
Датум на изготвениот ESG рејтинг.

I.2 Информации за ESG стратегија, политика и усогласеност со релевантната легислатива

- (I.2.1) *Дали компанијата има воспоставено формални политики за прашања поврзани со животната средина (на пр., енергија, емисии на стакленички гасови GHG, отпад итн.)?*
Избор од понудени одговори Да/Не.
- Се однесува на воспоставени формални политики за прашања поврзани со животната средина (управување/намалување на потрошувачката на енергија, намалување на емисиите на стакленички гасови, управување со отпад, управување/намалување на потрошувачката на вода итн.).

Политиките треба да се прикачат во апликацијата.

- (I.2.2) *Дали постои раководно/управувачко тело кое е одговорно за стратегија, акциони планови и управување со ризик за прашањата поврзани со ESG?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Дали е основано тело во рамките на правното лице што е задолжено за управување со ESG (група, комисија, надлежно лице или лица итн.).

- (I.2.3) *Колку вработени во компанијата редовно имаат активности поврзани со ESG?*

Треба да се внесе број на вработени кои се директно вклучени во ESG активности, а за таа цел, потребно е:

Идентификување на релевантните оддели и тимови: Прво, идентификувајте ги одделите и тимовите во компанијата што се директно вклучени во ESG активности. Ова може да вклучува оддели како што се: Оддел за одржливост, Оддел за управување со ризици, Оддел за човечки ресурси и други.

Преглед на работните улоги и одговорности: Прегледајте ги работните улоги и одговорности на вработените во овие оддели за да утврдите кои од нив редовно работат со ESG активности. Ова може да вклучува активности како што се: управување со еколошки ризици, социјални иницијативи и корпоративно управување.

- (I.2.4) *Дали компанијата обезбедува ESG тренинг-програми за вработените?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Прегледајте ги сите тренинг-програми што компанијата ги обезбедува за своите вработени и утврдете дали некои од нив се поврзани со ESG. Ова може да вклучува: обуки за заштита на животната средина, заштита при работа, прва помош и политики за вработување.

Разговарајте со одделите за човечки ресурси и други релевантни оддели за да добиете информации за тренинг-програмите што ги обезбедуваат. Ова ќе ви помогне да добиете точни и ажурирани податоци.

- (I.2.5) *Дали компанијата поседува сертификат, односно дали е стандардизирана при дејствувањето во општеството и животната средина?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на воспоставените ISO/SA/FSF стандарди.

- (I.2.6) *Доколку одговорот е „Да“, кои сертификати од ESG областа ги поседувате?*

Избор од понудени одговори (ISO 14001: 2015, ISO 26000: 2010, ISO 50001: 2018 или ISO 50004: 2020, ISO 15001: 2018, SA 8000: 2014, FSF, EMAS и други). Имплементираните стандарди треба да се прикачат во апликацијата.

(I.2.7) *Потврдете дали компанијата работи согласно регулативата од следните области:*

(I.2.8) *Животна средина*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали правното лице работи во согласност со локалната законска регулатива поврзана со заштитата на животната средина и дали ги поседува сите дозволи.

(I.2.9) *Работни односи, вклучително безбедност и здравје при работа*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали правното лице работи во согласност со локалната законска регулатива поврзана со работните односи, вклучително и со регулативата за безбедност и здравје при работа.

(I.2.10) *Противпожарна заштита и превенција од незгоди*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали правното лице работи во согласност со локалната законска регулатива поврзана со заштита од пожар и превенција од незгоди.

I. 3. Друго

(I.3.1) *Дали компанијата објавува извештаи за ESG влијание во форма на Извештај за одржливост или Извештај за корпоративна и општествена одговорност (CSR), поединечно или на ниво на групација?*

Избор од понудени одговори (Да, годишни; Да, периодични; Не)

(I.3.2) *Доколку одговорот е „Да“, внесете URL-врска до последниот објавен извештај.*

(I.3.3) *Дали Извештајот за одржливост на правното лице е потврден/верифициран?*

Избор од понудени одговори (Не; Да, интерно; Да, од независна трета страна).

Се однесува на потврдување на извештајот од интерен орган (интерна ревизија) или надворешно овластено лице.

Важноста на сегментот за животната средина (Е) во прашалникот за ESG

Сегментот за **животна средина** во ESG прашалникот се фокусира на тоа како компанијата се однесува кон животната средина и каков е нејзиниот ефект врз неа, но и каков е ефектот на животната средина врз работењето на компанијата. Овој сегмент е важен поради неколку причини:

1. **Усогласеност со регулативите:** Владите низ светот ги заоструваат регулативите за животната средина за да се борат против климатските промени, да го намалат отпадот и да го зачуваат екосистемот. Со процена и известување за еколошките практики, претпријатијата се осигуруваат дека ги исполнуваат тековните законски барања и можат да ги предвидат идните промени во регулативите. Овој проактивен пристап може да помогне во избегнувањето казни и да се олесни и побезболно да се води бизнисот.
2. **Управување со ризиците:** Еколошките ризици, како што се климатските промени, недостигот на ресурси и загадувањето, може значително да влијаат врз операциите на компанијата. Со решавање на еколошките прашања компаниите можат подобро да ги разберат и да ги намалат ризиците поврзани со еколошките катастрофи, прекини на синџирот на снабдување или негативните последици врз нивната репутација. Овој сегмент помага во идентификување на ранливостите и осигурување дека компанијата е подготвена за променливата еколошка ситуација.
3. **Ефикасност во трошоците и оптимизација на ресурсите:** Многу еколошки мерки, како што се намалување на потрошувачката на енергија, намалување на отпадот и оптимизација на употребата на ресурси, можат да доведат до значителни заштеди во трошоците. Со разгледување на еколошките практики, компаниите можат да идентификуваат области за подобрување на ефикасноста, што може да ги намали оперативните трошоци и да ја подобри профитабилноста на долг рок.

4. **Доверба на инвеститорите:** Инвеститорите се сè пофокусирани на одржливи и еколошки одговорни бизниси. Компаниите што можат да покажат силни еколошки практики обично привлекуваат повеќе инвеститори, особено оние што се насочени кон одржливост. Бидејќи се транспарентни за своите еколошки цели и напредок, овие компании ја зголемуваат довербата и можат да добијат нови можности за финансирање.
5. **Потрошувачка-побарувачка:** Потрошувачите и клиентите се сè посвесни за еколошкиот ефект на производите и услугите што ги купуваат. Компаниите што ѝ даваат приоритет на одржливата животна средина имаат поголема веројатност да ги задоволат овие растечки барања на потрошувачите. Всушност, многу компании сега претпочитаат да соработуваат со добавувачи кои демонстрираат посветеност кон еколошката одговорност.
6. **Репутација и лојалност на брендovите:** Одржливоста станува важен аспект на идентитетот на брендот. Компаниите со позитивни еколошки практики градат добри односи со потрошувачите и лојалност од нивна страна, што ја подобрува нивната целокупна репутација. Компаниите што ги игнорираат еколошките прашања ризикуваат да му наштетат на својот углед и да ги загубат клиентите во корист на конкурентите кои се еколошки посвесни.
7. **Долгорочна одржливост:** Освен непосредната финансиска добивка, интегрирањето на еколошките прашања во бизнис-практиката ја обезбедува долгорочната одржливост на компанијата. Преземањето одговорни практики овозможува МСП да придонесат во глобалните напори за зачувување на животната средина, осигурувајќи дека идните генерации ќе наследат стабилна планета и економија.

Сегментот **животна средина** не е само за исполнување на законските барања, туку и за позиционирање на компанијата кон идниот успех, намалување на ризиците и обезбедување долгорочна виталност на бизнисот и планетата. Овој дел од прашалникот за ESG им дава можност на компаниите да размислат за нивниот еколошки ефект, да постават цели за подобрување и да ја зголемат својата кредибилност во однос на одржливоста.

II. Еколошки фактори (»Е«)

II. 1. Климатски промени (емисии на стакленички гасови)

(II.1.1) *Дали компанијата има процеси за идентификување на ризиците и можностите што произлегуваат од климатските промени?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали компанијата има воспоставено механизми за препознавање и справување со потенцијалните влијанија на климатските промени врз нејзините операции, стратегијата и целокупниот бизнис-модел. Ова ги опфаќа и ризиците (на пр., физички ризици како екстремни временски настани, регулаторни ризици и пазарни ризици) и можностите (на пр., нови пазари, производи или услуги поврзани со адаптација и ублажување на климатските промени).

(II.1.2) *Дали компанијата пресметува, следи и известува за емисиите на стакленички гасови (GHG), односно јаглероден отпечаток?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали компанијата има воспоставени процеси за мерење и известување за емисиите на стакленички гасови (GHG), кои се клучни за разбирање на нејзиниот јаглероден отпечаток и влијанието врз климатските промени. Опсег 1, Опсег 2 и Опсег 3 се различни категории на емисии кои компанијата треба да ги следи и да известува за нив.

[Guidance | GHG Protocol](#)

(II.1.3) *Година $t-1$ ОПСЕГ 1 (Scope 1)*

Доколку одговорот на прашањето II.1.2 е „Да“, во тој случај внесете ги вашите директни емисии на стакленички гасови (GHG) во **тони еквивалент на CO₂ (tCO₂eq)**, земајќи ја предвид содржината на GHG Protocol Corporate Standard, вклучувајќи ги емисиите на GHG од сопствени или контролирани извори како што се горивата што се користат во возилата и опремата.

"Емисиите од Опсег 1 се емисии на стакленички гасови (GHG) што се јавуваат од извори што се контролирани или во сопственост на компанијата (на пр.: емисии од согорување во котли, печки, возила, ...), а компанијата може директно да влијае и да ги намали стакленички гасови преку својата деловна активност/работење. Внесете ги вашите директни емисии на стакленички гасови (GHG) во тони еквивалент на CO₂ (tCO₂eq), земајќи ја предвид содржината на GHG Protocol Corporate Standard. Понатамошни информации се достапни на: ghg-protocol-revised.pdf (ghgprotocol.org).

(II.1.4) *Година $t-1$ ОПСЕГ 2 (Scope 2)*

Доколку одговорот на прашањето II.1.2 е „Да“, во тој случај внесете ги вашите вкупни индиректни емисии на стакленички гасови (GHG) во **тони еквивалент на CO₂ (tCO₂eq)**, земајќи ја предвид содржината на GHG Protocol Corporate

Standard, вклучувајќи ги емисиите генерирани од купена енергија, како што се: електрична енергија, топлина, пареа или ладење.

"[8] Емисиите од Опсег 2 се емисии на стакленички гасови (GHG) поврзани со купувањето електрична енергија, пареа, греење или ладење на организацијата. Емисиите на стакленички гасови од Опсег 2 физички не се јавуваат на локацијата каде што се произведува енергијата, но се земаат во предвид за подготовка на инвентарот на стакленички гасови на компанијата, бидејќи се последица на потрошувачката на енергија за активностите на компанијата. Сепак, компанијата може индиректно да влијае со своите операции за намалување на емисиите. Внесете ги вашите вкупни индиректни емисии на стакленички гасови (GHG) во тони еквивалент на CO₂ (tCO₂eq), земајќи ја предвид содржината на GHG Protocol Corporate Standard. Понатамошни информации се достапни на [ghg-protocol-revised.pdf](https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/Scope%20Guidance_Final_Sept26.pdf) (ghgprotocol.org) и [https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/Scope Guidance_Final_Sept26.pdf](https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/Scope%20Guidance_Final_Sept26.pdf). 2

(II.1.5) Година *m-1* ОПСЕГ 3 (Scope 3)

Доколку одговорот на прашањето II.1.2 е „Да“, во тој случај внесете ги вашите преостанати индиректни емисии на стакленички гасови (GHG) во **тони еквивалент на CO₂ (tCO₂eq)**, земајќи ја предвид содржината на GHG Protocol Corporate Standard. Емисиите од Опсег 3 се индиректни емисии на стакленички гасови (GHG) кои произлегуваат од синџирот на вредности на компанијата. Тие вклучуваат активности како што се: купени стоки и услуги, купени капитални добра, транспорт на купени стоки, транспорт и дистрибуција на производите на компанијата, употреба на продадени производи, инвестиции и слично.

"Емисиите од Опсег 3 се емисии на стакленички гасови (GHG) од синџирите на продажба и снабдување на организацијата. Тие се генерираат индиректно со користење на ресурсите што ѝ се потребни на организацијата за да ја извршува својата деловна активност. Тие вклучуваат активности како што се: купени стоки и услуги, купени капитални добра, транспорт на купени стоки, транспорт и дистрибуција на производите на компанијата, употреба на продадени производи, инвестиции и слично. Емисиите на стакленички гасови од Опсег 3 ги вклучуваат сите емисии што не се вклучени во опсегот 1 и опсегот 2. внесете ги вашите преостанати индиректни емисии на стакленички гасови (GHG) во тони еквивалент на CO₂ (tCO₂eq), земајќи ја предвид содржината на GHG Protocol Corporate Standard. За повеќе информации посетете ги [ghg-protocol-revised.pdf](https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/Scope%20Guidance_Final_Sept26.pdf) (ghgprotocol.org) и [Corporate-Value-Chain-Accounting-Reporting-Standard_041613_2.pdf](https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/Scope%20Guidance_Final_Sept26.pdf) (ghgprotocol.org).

(II.1.6) *Доколку одговорот е „Да“, дали пресметките на јаглероден отпечаток се потврдени од надворешни проценители?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали пресметките на јаглеродниот отпечаток на компанијата се верификувани од независни трети страни. Надворешната верификација обезбедува точност, кредибилитет и транспарентност на податоците за емисиите на стакленички гасови (GHG). Ова може да бидат сертифицирани ревизори или специјализирани консултантски фирми.

(II.1.7) *Дали компанијата има одобрена цел/стратегија за транзиција кон нето-нула (net-zero) јаглеродни емисии од оперативните активности до 2050?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали компанијата има формално усвоена стратегија или цел за постигнување „net-zero“ јаглеродни емисии до 2050 година. Ова значи дека компанијата планира целосно да ги намали своите емисии на стакленички гасови или да ги компензира преку различни мерки.

Што претставува „net-zero“?

„**Net-zero**“ се однесува на состојбата каде што емисиите на стакленички гасови (GHG) предизвикани од човечките активности се балансираат со намалувањето на емисиите и отстранувањето на овие гасови од атмосферата. Ова значи дека количеството на емисии што се додаваат во атмосферата е еднакво на количеството што се отстранува, резултирајќи со нула нето-емисии.

Зошто е важно „net-zero“?

Постигнувањето „net-zero“ е клучно за ограничување на глобалното затоплување и избегнување на најлошите последици од климатските промени. Многу земји и компании поставуваат цели за „net-zero“ до 2050 година за да придонесат кон глобалните напори за одржлива иднина.

(II.1.8) *Дали имате цел за намалување на Опсег 1 и Опег 2 (Scope 1 и Scope 2) емисии на стакленички гасови (GHG) до 2030?*

Процентуално намалување: изберете еден од понудените одговори за процентуалното намалување на емисиите што компанијата планира да го постигне до 2030 година.

II. 2. Енергетска ефикасност

(II.2.1) *Колкава е основната потрошувачка на електрична енергија на компанијата во изминатите 3 години?*

(II.2.2) *Енергија во kWh (m-1)*

(II.2.3) *Енергија во kWh (m-2)*

(II.2.4) *Енергија во kWh (m-3)*

Се однесува на потрошувачката на електрична енергија на компанијата во последните три години, изразено во kWh (киловат-часови). Овие податоци се важни за да се разбере енергетската ефикасност на компанијата и да се идентификуваат можностите за намалување на потрошувачката и подобрување на ефикасноста. Извори на податоци се сметките за електрична енергија, интерни системи за следење на сопственото производство за сопствена употреба или извештаите од добавувачите на енергија. Доколку во моментот на пополнување на прашалникот не располагате со некој од податоците изберете N/A.

(II.2.5) *Колкава е потрошувачката на енергија од обновливи извори (во %) во однос на вкупната потрошувачка на енергија во годината m-1?*

Се однесува на процентот од вкупната потрошувачка на енергија на компанијата што доаѓа од обновливи извори на енергија во претходната година (годината m-1). Овие податоци се важни за да се разбере колку компанијата придонесува кон одржливоста и намалувањето на јаглеродниот отпечаток.

На пример: Ако вкупната потрошувачка на енергија е 10.000 kWh, а потрошувачката на обновлива енергија е 2.500 kWh, тогаш процентот на обновлива енергија е: 25 %

(II.2.6) *Дали се планираат инвестиции за значително намалување на потрошувачката на енергија во следните 3 години?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали компанијата има планови за инвестирање во проекти и технологии кои ќе доведат до значително намалување на потрошувачката на енергија во следните три години. Овие инвестиции се важни за подобрување на енергетската ефикасност и намалување на оперативните трошоци и јаглеродниот отпечаток.

- (II.2.7) Дали компанијата се стекнала со сертификат за енергетски перформанс повисок од C-класа за недвижностите каде што ја извршува својата дејност?

Избор од понудени одговори Да/Не.

Сертификатите за енергетски перформанс се важни за оценување на енергетската ефикасност на зградите и објектите каде што компанијата ја извршува својата дејност. Ова може да биде национален или меѓународен сертификат, како што се: *LEED*, *BREEAM* или локални стандарди.

II. 3. Потрошувачка на вода

- (II.3.1) Колкава е вкупната годишна потрошувачка на вода (**во m³**) во претходните 3 години?

(II.3.2) Вода (m-1)

(II.3.3) Вода (m-2)

(II.3.4) Вода (m-3)

Се однесува на вкупната годишна потрошувачка на вода на компанијата во последните три години. Овие податоци се важни за да се разбере како компанијата управува со своите водни ресурси и да се идентификуваат можностите за намалување на потрошувачката и подобрување на ефикасноста.

Годишни податоци: Обезбедете годишни податоци за потрошувачката на вода за секоја од последните три години. Ова може да биде во форма на кубни метри (m³).

Извори на податоци: Сметките за вода, интерни системи за следење на потрошувачката или извештаи од добавувачите на вода.

II. 4. Превенција од загадување

- (II.4.1) Дали компанијата има регулаторна обврска да мери емисии на гасови или други супстанции во атмосферата, од недвижни извори на загадување (загадувачки емисии)?

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали компанијата е законски обврзана да мери и да известува за емисиите на гасови или други загадувачки супстанции што произлегуваат од нејзините недвижности. Ова е важно за да се осигури дека компанијата ги почитува регулативите за заштита на животната средина и здравјето на луѓето.

Законски рамки: Релевантните закони и регулативи што ја обврзуваат компанијата да мери и известува за емисиите на гасови и други супстанции. Ова може да вклучува национални закони, регионални регулативи или меѓународни стандарди.

Типови емисии: Типови емисии кои се предмет на мерење и известување, како што се CO₂, NO_x, SO_x, PM (честички) и други загадувачки супстанции.

(II.4.2) *Дали компанијата ги надминува дозволените вредности на загадување во претходниот 3-годишен период?*

Врз основа на информациите од претходното прашање, потребно е да одговорите со Да или Не.

II. 5. Циркуларна економија/управување со отпад

(II.5.1) *Колкава е годишната количина отпад (во тони) создадена во компанијата во текот на претходната година (t-1) по категорија како што следува:*

(II.5.2) - неопасен отпад

(II.5.3) - опасен отпад

Се однесува на годишната количина отпад што компанијата ја создала во претходната година (t-1), поделена по категории на опасен и неопасен отпад. Овие податоци се важни за да се разбере како компанијата управува со отпадот и да се идентификуваат можностите за намалување на отпадот и подобрување на управувањето со отпадот.

Опасен отпад: Обезбедете податоци за количината опасен отпад создаден во текот на претходната година (t-1). Опасниот отпад вклучува материјали кои се токсични, запаливи, корозивни или штетни за животната средина и здравјето на луѓето. Управување со отпадот | Министерство за животна средина и просторно планирање

Неопасен отпад: Обезбедете податоци за количината неопасен отпад создаден во текот на претходната година (т-1). Неопасниот отпад вклучува материјали кои не претставуваат значителен ризик за животната средина и здравјето на луѓето. Управување со отпадот | Министерство за животна средина и просторно планирање

(II.5.4) *Годишен трошок за управување со отпад (во МКД, податок за година т-1)?*

Овие податоци се важни за да се разбере финансискиот аспект на управувањето со отпадот и да се идентификуваат можностите за оптимизација на трошоците.

Вкупен трошок: Обезбедете податоци за вкупниот годишен трошок за управување со отпад во претходната година (т-1). Ова може да вклучува трошоци за собирање, транспорт, обработка и депонирање на отпадот.

(II.5.5) *Дали компанијата има официјална процедура за управување со отпад?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали компанијата има формално усвоена процедура за управување со отпадот. Официјалната процедура е важна за да се осигури дека со отпадот се управува на ефикасен и одржлив начин, во согласност со регулативите и најдобрите практики.

II. 6. Биодиверзитет и здрав екосистем

(II.6.1) *Дали компанијата работи во близина на, или во заштитено подрачје, за што е потребна дозвола од овластено тело за зачувување на природата?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали компанијата работи во близина на заштитено подрачје или во заштитено подрачје, каде што е потребна дозвола од овластено тело за зачувување на природата. Ова е важно за да се осигури дека компанијата ги почитува регулативите за заштита на природата и биодиверзитетот.

Локација: Локацијата на заштитеното подрачје каде што работи компанијата. Ова може да биде национален парк, природен резерват или друга заштитена област.

Статус на заштита: Статусот на заштита на подрачјето и зошто е заштитено. Ова може да вклучува заштита на специфични видови, екосистеми или природни ресурси.

Законски рамки: Релевантните закони и регулативи што ја обврзуваат компанијата да добие дозвола за работа во заштитеното подрачје. Ова може да вклучува национални закони, регионални регулативи или меѓународни договори.

(II.6.2) *Доколку работите во близина на заштитено подрачје наведете колкаво е растојанието (во метри) и категоријата на заштитеното подрачје (национален парк, регионален парк, пејзажен парк, природен резерват, споменик на природата) или доставете согласност од регулаторот.*

Доколку сте во близина на заштитено подрачје, обезбедете податоци за измереното растојание по воздушна линија од локацијата на компанијата или доставете согласност од регулаторот.

(II.6.3) *Дали компанијата преку своите активности директно влијае врз биодиверзитетот (намалување или истребување на растителни и животински видови)?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Се однесува на тоа дали активностите на компанијата имаат директно влијание врз биодиверзитетот, вклучувајќи намалување или истребување на растителни и животински видови. Ова е важно за да се разбере еколошкиот отпечаток на компанијата и да се идентификуваат мерки за заштита на биодиверзитетот.

II. 7. Еколошки ризици

(II.7.1) *Дали компанијата има воспоставено полиси за осигурување со цел да ги ублажи потенцијалните физички ризици?*

Избор од понудени одговори Да/Не

Ова прашање се однесува на тоа дали компанијата проактивно преземала чекори за да се заштити или да ги ублажи ефектите од потенцијалните физички ризици преку воспоставување полиси за осигурување.

Физичките климатски ризици се однесуваат на потенцијалните негативни влијанија врз имотот, инфраструктурата и здравјето на луѓето поради климатските промени. Овие ризици генерално се категоризираат во два типа:

Акутни физички ризици – предизвикани од специфични временски настани или опасности, како што се:

- топлотни бранови
- поплави
- пожари
- бури/силни ветрови

Хронични физички ризици – долгорочни климатски промени, вклучувајќи:

- зголемување на нивото на морето
- зголемување на просечните температури
- промени во зачестеноста и интензитетот на врнежите.

И двата типа ризици можат да доведат до значајни економски и социјални влијанија, како што се: штета на имотот, намалена продуктивност во земјоделството и здравствени проблеми.

(II.7.2 - II.7.29) Тип климатска и/или еколошка промена/влијание (за период од минати 3 години)

Овој сет на прашања вклучува повеќе видови климатски настани што се сметаат за физички ризици (пожар, бура, поплава, мраз, лизгање на земјиште, суша/недостиг на вода) на кои компанијата потенцијално била изложена во изминатите 3 години. За одговор следете ги следните чекори:

1. Изберете го видот на штетниот настан на кој компанијата била изложена во изминатите три години.
2. Во полето „Број на штетни настани“ наведете колку штетни настани од избраниот вид регистрирала компанијата во изминатите 3 години.
3. Во полето „Бруто-загуба од штетен настан во МКД (1)“ наведете го вкупниот износ на штета во МКД.
4. Во полето „Вкупна отштета (осигурување и друго) во МКД (2)“ наведете го вкупниот износ на наплатена штета од осигурителна компанија за осигурен штетен настан или исплатен надомест на штета од временски непогоди од Владата на РСМ.
5. Во полето „Вкупна нето-загуба од штетен настан во МКД (3) = (1) - (2)“ наведете ја разликата помеѓу вкупниот износ на штета и износот на наплатена отштета од избраниот штетен настан.

(II.7.30) Дали компанијата располага со мерки за управување со потенцијалните последици од физички ризици предизвикани од климатските промени?

Избор од понудени одговори Да/Не.

Прашањето се однесува на тоа дали компанијата презела чекори за да ги адресира и да управува со овие климатски ризици.

Мерки за управување со ризици: Ова се стратегии, планови или активности кои компанијата ги воведува за да го намали или да управува со влијанието на физичките ризици. Примерите вклучуваат планови за итни случаи, надградби

на инфраструктурата и планови за континуитет на бизнисот, како и мерки за заштита на посеви/насади, системи за заштита од невреме, системи за рано предупредување (early warning systems) и други заштитни механизми.

(II.7.31) *Планирани инвестиции во следните 3 години за справување со физички ризици предизвикани од климатски промени, во МКД.*

Наведете го вкупниот износ на планирани инвестиции за справување со еднократни ненадејни временски настани (пожар, бура, поплава, мраз, лизгање на земјиште и слично) или долготрајни промени во временските услови (зголемување на просечните температури, намалено просечно количество на врнежи што придонесува за појава на суши и недостиг на вода и слично).

Важноста на општествениот сегмент (S) во ESG прашалникот

Општествениот сегмент на ESG прашалникот се фокусира на тоа како компанијата ги управува односите со своите вработени, добавувачи, клиенти и заедниците во кои работи. Овој сегмент е клучен поради неколку причини:

1. **Благосостојба и продуктивност на вработените:** Обезбедувањето на благосостојбата на вработените преку фер работни практики, мерки за здравје и безбедност и можности за професионален развој може да доведе до поголема продуктивност, пониски стапки на заминување и помотивирана работна сила.
2. **Ангажман и поддршка на заедницата:** Компаниите што активно се ангажираат и ги поддржуваат локалните заедници можат да изградат цврсти односи и да го зајакнат нивниот општествен легитимитет и прифатеност во заедницата. Ова може да вклучува иницијативи како што се проекти за развој на заедницата, образовни програми и добротворни донации.
3. **Разновидност и инклузија:** Промовирањето на разновидноста и инклузијата во работното место поттикнува култура на почит и иновации. Разновидните тимови често се покреативни и подобри во решавање проблеми, што може да го поттикне деловниот успех.
4. **Доверба и лојалност на клиентите:** Компаниите што ѝ даваат приоритет на социјалната одговорност можат да изградат посилна доверба и лојалност кај своите клиенти. Етичките деловни практики, транспарентноста и одговорноста кон потребите на клиентите се клучни фактори за одржување позитивна репутација.

5. **Одговорност во синџирот на снабдување:** Управувањето со социјалните ризици во синџирот на снабдување, како што е обезбедувањето фер работни практики и спречувањето злоупотреба на човековите права, е од суштинско значење за одржување на етичките стандарди и избегнување репутациски штети.
6. **Усогласеност со регулативите и управување со ризици:** Почитувањето на социјалните регулативи и стандарди им помага на компаниите да избегнат правни проблеми и потенцијални казни. Проактивното управување со социјалните ризици може, исто така, да ги намали потенцијалните прекини во деловните операции.

Со адресирање на овие социјални фактори, компаниите не само што можат да го подобрат својот целокупен ESG перформанс, туку можат и да придонесат за поодржливо и праведно општество. Овој сегмент на прашалникот им дава можност на компаниите да размислат за својот социјален ефект, да постават цели за подобрување и да ја покажат својата посветеност на одговорните деловни практики.

III. Општествени фактори (»S«)

III. 1. Општо

(III. 1.1) *Дали компанијата има политики за регулирање на социјалните аспекти на своите активности, во следните области:*

Одговорите соодветно „Да“ или „Не“ доколку компанијата има усвоено политики во наведените области:

(III. 1.2) *Почитување на човековите права*

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има усвоено политики за заштита и почитување на човековите права.

(III. 1.3) *Еднакви можности/недискриминациски постапки*

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има усвоено политики за еднакви можности/недискриминациски постапки.

(III. 1.4) *Поттикнување на диверзитетот кај вработените*

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има усвоени политики за поттикнување на диверзитетот кај вработените (пол, религија, боја на кожа и сл.).

(III. 1.5) Здравствена заштита и безбедност при работа

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има усвоено политики за здравствена заштита и безбедност при работа.

(III. 1.6) Превенција на детска и илегална работна сила

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има усвоено политики за превенција на детска и илегална работна сила.

(III. 1.7) Кодекс на етика

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има усвоено политики за кодекс на етика.

(III. 1.8) Доколку сте биле санкционирани за непочитување на регулативата за заштита на здравје и безбедност при работа, прекршување на Законот за работни односи или слични прописи во изминатите 3 години, наведете колку вакви настани сте имале. ?

Потребно е да внесете број, односно колку пати во изминатите 3 години компанијата била санкционирана за непочитување на регулативата за заштита на здравје и безбедност при работа, прекршување на Законот за работни односи или слични прописи. Под санкции се подразбира плаќање парични казни, испратени потсетници/предупредувања или други одлуки кои се издадени од владини органи (вклучувајќи ги и законодавните, судските и административните органи) со оглед на откриени неправилности.

Доколку не сте имале вакви настани, внесете 0.

(III. 1.9) Дали компанијата има сертификати за почитување на социјалните фактори во работењето (на пр., здравје и безбедност при работа, корпоративна одговорност, квалитет на продукти/услуги, атести за социјално одговорни операции, компанија пријател на различни групи како што е семејство, претприемачи, инвалидизирани лица и сл.)

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има сертификати за почитување на социјалните фактори во работењето (на пр., здравје и безбедност при работа, корпоративна одговорност, квалитет на продукти/услуги, атести за социјално одговорни операции, компанија пријател

на различни групи како што е семејство, претприемачи, инвалидизирани лица и сл.).

(III. 1.10) Доколку одговорот е „Да“, наведете ги сертификатите.

Доколку на прашањето (III. 1.9) внесовте „Да“ како одговор, сега треба да наведете кои сертификати ги има компанијата во празното поле. Како на пример: „World Fair Trade Organization“, „The Global Organic Textile Standard“, „Fairtrade International“, „Family-Friendly Company“, „Фер со потрошувачот“ од Организација за заштита на потрошувачи на РСМ и сл.)

(III. 1.11) Дали се мерат случаите на сериозни проблеми со човековите права (т.е. влијанија врз локалните заедници, инциденти со човековите права во синџирот на снабдување)?

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку во компанијата се мерат случаите на сериозни проблеми со човековите права (т.е. влијанија врз локалните заедници, инциденти со човековите права во синџирот на снабдување). Под сериозни проблеми со човековите права се подразбира употреба на детска работна сила, злоупотреба на работниците и сл. На пример, недостиг на безбедност на работно место, несоодветни услови за работа, плати под стандардите, немање право за одмор и сл.

III. 2. Влијание на заедницата/општеството

(III. 2.1) Дали компанијата има програма за поддршка на локалните заедници?

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има програма за поддршка на локалните заедници. Овие програми можат да бидат различни и да вклучуваат различни форми на поддршка, како што се: финансиски, едукативни или инфраструктурни проекти.

(III. 2.2) Доколку одговорот е „Да“, изберете за какви програми станува збор?

Доколку на прашањето (III. 2.1) внесовте „Да“ како одговор, сега треба да изберете од менито со понудени одговори за какви програми станува збор. Поддршката на локалните заедници може да биде преку спонзорства, донации (училишта, хуманитарни организации, едукативни настани, спортски организации и сл.), волонтерство и проактивни соработки со образовни

програми. Изберете еден од понудените одговори, а доколку вашиот начин на поддршка на локалните заедници не е наведен, изберете „друго“.

(III. 2.3) *Наведете во кои организирани, доброволни активности биле вклучени вработените од компанијата во изминатата година?*

Изберете еден од понудените одговори во кои организирани, доброволни активности (хуманитарни акции, донации, крводарителски настани, пошумување, спортски настани и сл.) биле вклучени вработените од компанијата во изминатата година.

(III. 2.4) *Дали компанијата, во изминатите 3 години, била изложена на репутациски ризик и/или штетни настани кои вклучуваат невладини организации, медиуми или протести?*

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата, во изминатите 3 години, била изложена на штетни настани кои вклучуваат протести или тужби од невладини организации, негативна медиумска кампања и слично, т.е. настани кои ја нарушиле репутацијата, операциите или довербата на јавноста во компанијата.

(III. 2.5) *Доколку одговорот е „Да“, опишете ги накратко настаните и нивните последици.*

Доколку на прашањето (III. 2.4) внесовте „Да“ како одговор, сега во празното поле треба да ги опишете накратко настаните и нивните последици.

(III. 2.6) *Доколку компанијата одвојува средства за донации и спонзорства, наведете го износот за овие намени во последните 3 години, во МКД.*

Доколку компанијата одвојува средства за донации и спонзорства, одговорете соодветно со број за секоја од наведените години. Внесете ги износите во МКД за секоја од последните три години.

(III. 2.7) *Износ (t-1)*

Во празното поле запишете го износот на донации и спонзорства за претходната година (t-1). Внесете ги износите во МКД.

(III. 2.8) *Износ (t-2)*

Во празното поле запишете го износот на донации и спонзорства од пред две години (t-2). Внесете ги износите во МКД.

(III. 2.9) Износ (t-3)

Во празното поле запишете го износот на донации и спонзорства од пред три години (t-3). Внесете ги износите во МКД.

III. 3. Односи помеѓу вработените и работодавецот – работни стандарди и човекови права во корпоративниот сектор

(III. 3.1) Дали компанијата обезбедува дополнителни бенефиции/бонуси за вработените (дополнително пензиско или здравствено осигурување, јубилејни награди, спортски активности...)?

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата обезбедува дополнителни бенефиции/бонуси за вработените (дополнително пензиско или здравствено осигурување, јубилејни награди, спортски активности, признанија за вработените по повод долгогодишната служба, како благодарност за нивната верност и посветеност и сл.).

(III. 3.2) Дали компанијата има колективен договор каде што се определени основната/почетна плата, поврат на трошоци, износ наменет за годишен одмор, политика на наградување...?

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има колективен договор каде што се определени основната/почетна плата, поврат на трошоци, износ наменет за годишен одмор, политика на наградување и сл.

(III. 3.3) Дали се мери процентот на директно вработени опфатени со колективни договори?

Избор од понудени одговори Да/Не.

(III. 3.4) Дали компанијата има систем/програма за едукации и тренинзи, за поттик/награда и развој на кариера за вработените?

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата има систем/програма за едукации и тренинзи, за поттик/награда и развој на кариера за вработените.

(III. 3.5) Дали компанијата има кодекс на однесување за вработените?

Потребно е да внесете:

- „Да, објавено интерно во компанијата (достапно само за вработените во компанијата)“.
- „Да, објавено на јавна веб-страница“, доколку компанијата има кодекс на однесување за вработените и тој е објавен на јавна веб-страница.
- „Не“ доколку компанијата нема кодекс на однесување за вработените.

(III. 3.6) Дали во компанијата е организиран синдикат?

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку во компанијата има организиран синдикат. Синдикат е организација која ги претставува и штити интересите на работниците во однос на работните услови, платите, правата на работниците и другите поврзани аспекти.

(III. 3.7) Дали во компанијата е воспоставен механизам за заштитено внатрешно пријавување (дојавувачи) и за управување со неправилности/прекршоци во компанијата?

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку во компанијата има воспоставен механизам за заштитено внатрешно пријавување (дојавувачи – свиркачи, англ. whistleblowers) и за управување со неправилности/прекршоци во компанијата. (Под воспоставен механизам се подразбира систем за пријавување нерегуларности кој може да биде преку онлајн платформи или телефонски линии со анонимни пријави или, пак, внатрешни назначени овластени лица или комитети кои ги разгледуваат пријавите од нерегуларностите и сл.).

(III. 3.8) Наведете број на тешки повреди кои вработените ги претрпеле како последица на несреќни случаи на работа во изминатите 3 години (настани за кои се известени соодветните институции во форма на извештај за инциденти – повреди при работа)

Одговорите со број соодветно за секоја од наведените години за бројот на тешки повреди кои вработените ги претрпеле како последица на несреќни случаи на работа (настани за кои се известени соодветните институции во форма на извештај за инциденти – повреди при работа). Внесете го точниот број за секоја од последните три години. Под тешки повреди се подразбираат скршеници, сериозно оштетување на сетилни органи, повреди кои предизвикуваат трајна деформација, губење на органи и сл.

Доколку нема вакви настани, внесете 0.

(III. 3.9) Број во година т-1

Во празното поле запишете го бројот на тешки повреди кои вработените ги претрпеле како последица на несреќни случаи на работа за претходната година (t-1). Референцијата (т-1) година се однесува на завршена финансиска година.

(III. 3.10) Број во година т-2

Во празното поле запишете го бројот на тешки повреди кои вработените ги претрпеле како последица на несреќни случаи на работа од пред две години (t-2).

(III. 3.11) Износ (т-3)

Во празното поле запишете го бројот на тешки повреди кои вработените ги претрпеле како последица на несреќни случаи на работа од пред три години (t-3).

(III. 3.12) Наведете го бројот на правни постапки поведени против компанијата врз основа на Законот за работни односи, во последните 3 години.

Во празното поле запишете го бројот на правни постапки (тужби поради прекршување договори, дискриминација, лоши работни услови, прекршување на правата и сл.) поведени против компанијата врз основа на Законот за работни односи, во последните 3 години.

(III. 3.13) Наведете го соодносот помеѓу најниската и највисоката плата што ја примаат вработените и менаџментот во компанијата.

Во празното поле запишете го со број соодносот помеѓу највисоката и најниската плата што ја примаат вработените во компанијата. Калкулација: највисоката плата изразена во МКД, се дели со најниската плата изразена во МКД и бројот што го добивате го заокружувате на 2 децимали.

Пример:

Највисока 100.000 МКД

Најниска: 20.000 МКД

Однос: $100.000 : 20.000 = 5,00$

Запишувате во празното поле: 5,00

III. 4. Релации со клиенти и добавувачи

(III. 4.1) *Дали компанијата врши длабинска анализа на синџирот на добавувачи заради усогласеност со ESG стандарди (како што се почитување на човековите права и етички правила важечки за сите компании)?*

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата врши длабинска анализа на синџирот на добавувачи заради усогласеност со ESG стандарди. Под длабинска анализа се подразбира доколку вашата компанија има информации за нејзините добавувачи дали тие ги почитуваат:

- еколошките фактори (емисии на стакленички гасови, енергетска ефикасност и сл.),
- општествените фактори (почитување на човековите права, здравствена заштита и безбедност при работа и сл.),
- управувачки фактори (даночна евазија, корупција, управување со ризик и сл.).

(III. 4.2) *Дали компанијата бара нејзините добавувачи да ги почитуваат истите социјални стандарди што и таа ги почитува?*

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку компанијата бара нејзините добавувачи да ги почитуваат истите социјални стандарди што и таа ги почитува. Социјални стандарди се правила кои ги гарантираат правата и благосостојбата на работниците, како што се фер плати, безбедни услови за работа, заштита на човековите права и сл.

(III. 4.3) *Дали имало правни постапки против компанијата иницирани од клиентите или добавувачите во последните 3 години.*

Избор од понудени одговори Да/Не. Доколку во последните 3 години имало правни постапки против компанијата иницирани од клиентите или добавувачите. Под правни постапки се подразбираат тужби поради прекршување договори, прекршување на правата и сл.

Важноста на управувачкиот сегмент (G) во ESG

прашалникот

Управувачкиот сегмент на ESG прашалникот се фокусира на тоа како е управувана компанијата, вклучувајќи ги нејзините структури на управување, етички практики и транспарентност. Овој сегмент е клучен поради неколку причини:

1. **Етичко управување и интегритет:** Компаниите со силни етички стандарди и интегритет во управувањето можат да избегнат репутациски и правни проблеми. Ова вклучува усвојување кодекси на однесување, политики за спречување корупција и механизми за пријавување неправилности.
2. **Транспарентност и отчетност:** Транспарентноста во деловните операции и отчетноста кон засегнатите страни ја зголемуваат довербата и ја подобруваат репутацијата на компанијата. Ова вклучува редовно објавување финансиски извештаи, ESG извештаи и други релевантни информации.
3. **Управување со ризици:** Ефикасното управување со ризици е од суштинско значење за долгорочната одржливост на компанијата. Ова вклучува идентификување, проценка и управување со различни видови ризици, вклучувајќи финансиски, оперативни, регулаторни и репутациски ризици.
4. **Состав на одборот и независност:** Добро структуриран и независен одбор на директори може да обезбеди ефективен надзор и стратешко водство. Ова вклучува назначување на независни директори, различност во одборот и јасно дефинирани улоги и одговорности.
5. **Усогласеност со регулативите:** Почитувањето на законите и регулативите е основа за одржливо и одговорно деловно работење. Компаниите треба да осигурат дека ги исполнуваат сите релевантни законски барања и стандарди.
6. **Ангажман на засегнатите страни:** Активното вклучување на засегнатите страни, вклучувајќи ги акционерите, вработените, клиентите и заедниците, може да помогне во подобрувањето на деловните практики и донесувањето информирани одлуки.

Со адресирање на овие управувачки фактори, компаниите можат да го подобрат својот целокупен ESG перформанс, да ја зголемат довербата кај засегнатите страни и да придонесат за поодржливо и етичко деловно опкружување. Овој сегмент на прашалникот им дава можност на компаниите да размислат за своите управувачки практики, да постават цели за подобрување и да ја покажат својата посветеност на одговорното управување.

IV. 1. Етички аспекти на управување

(IV.1.1) *Дали компанијата имплементирала мерки за превенција од поткуп и управување со ризик од поткуп?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Ова прашање се однесува на имплементација на мерки кои компанијата ги презема против поткуп и управување со ризикот од поткуп. Политиката за спречување поткуп не се однесува само на вработените во компанијата, туку и на сите деловни партнери што дејствуваат во име на компанијата или ѝ даваат услуги на компанијата.

(IV.1.2) *Дали има потврдени инциденти на корупција/неетичко/антиконкурентно однесување во тековната година?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Ова прашање се однесува на инциденти на корупција/неетичко/антиконкурентно однесување во тековната година. (Се однесува на инциденти кај вработени во компанијата, вклучувајќи ги генералниот менаџер и менаџерскиот тим, добавувачите и изведувачите, аутсорсинг-компаниии и вработени, луѓето и компаниите што работат директно или индиректно за компанијата како претставници, дистрибутери и агенциите.)

(IV.1.3) *Дали компанијата одржува тренинг/едукација за вработените за работна етика?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Ова прашање се однесува на тоа дали се одржуваат обуки за вработените на тема работна етика. (Во генерална смисла, етиката е код на морални принципи и вредности кои го насочуваат однесувањето на поединецот или групата кон почитување на тоа што е правилно или погрешно. Етиката ги поставува стандардите за тоа што е добро или лошо во водењето и во одлучувањето. Етиката се справува со внатрешните вредности кои се дел од организациската култура и ги обликува одлуките, вклучувајќи ја социјалната одговорност со почит кон надворешната околина)

(IV.1.4) *Дали компанијата има усвоено правила за избегнување конфликт на интереси?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Ова прашање се однесува на тоа дали компанијата има правила кои вклучуваат избегнување конфликт на интереси (помеѓу вработените, раководството, клиентите, добавувачите итн.)

IV. 2. Стратегија и управување со ризик

(IV.2.1) *Дали компанијата има план за континуитет во работењето?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Деловниот континуитет опфаќа градење и подобрување на отпорноста на работењето од поголеми прекини, идентификација на клучните производи и услуги, како и утврдување на најбитните активности што ги опслужуваат истите. Потоа, откако ќе се заврши анализата, потребно е да се осмислат плановите и стратегиите кои ќе овозможат да се продолжи со деловните операции и брзо и ефективно закрепнување од какви било нарушувања, без разлика на нивната големина и причина на настанување.

(IV.2.2) *Доколку одговорот е „Да“, кога последен пат е тестиран планот за бизнис-континуитет?*

Се наведува датумот на последното тестирање.

(IV.2.3) *Дали компанијата има сигурносни механизми за заштита на лични податоци?*

Избор од понудени одговори Да/Не.

Ова прашање се однесува на тоа дали компанијата има сигурносни механизми за заштита на личните податоци.

Сигурносни механизми: Ова се мерки и технологии имплементирани за да ги заштитат личните податоци од неовластен пристап, пробивања или други безбедносни закани. Овие механизми вклучуваат енкрипција, заштитни ѕидови (firewalls), контроли на пристап и редовни безбедносни проверки.

Лични податоци: Ова се однесува на која било информација што може да идентификува поединец, како што се имиња, адреси, телефонски броеви и финансиски информации.

(IV.2.4) *Доколку одговорот е „Да“, наведете детали.*

Во овој дел треба да се опфати и објасни механизмот за заштита на лични податоци, доколку компанијата ги има имплементирано во секојдневното работење. Доколку нема и одговорот е „Не“, може да се наведе дали има план за воведување на овој механизам за заштита на лични податоци.

IV. 3. Диверзитет и надзорни одбори

(IV.3.1.1) Наведете го % учество на бројот на жените во раководните структури на компанијата.

Во одговорот треба да се наведе колкав е процентот на жените во органите за управување во компанијата (надзорен одбор, управен одбор/одбор на директори, други раководни позиции/менаџмент кои не се вклучени во претходните органи). Во текстуалниот дел додадете свои објаснувања.

(IV.3.1.2) Наведете како е направена пресметката.

Во одговорот треба да се наведе што опфаќате под раководни структури во вашата компанија (збир на членови на Надзорни одбори, Управни одбори, лица со посебни овластувања, итн, или некој поинаков опфат).

(IV.3.2) Дали компанијата има политики кои ја поттикнуваат диверзификацијата, односно се поттик компанијата да има диверзифициран управувачки и/или надзорен одбор, во однос на пол, компетенции и професионално искуство?

Избор од понудени одговори Да/Не.

Ова прашање се однесува на тоа дали компанијата има некоја усвоена политика или правила за диверзифициран, односно различен управувачки или надзорен одбор во однос на пол и професионално искуство.